

ES PVM FORUMAS

2016-02-24

Valstybių narių ir įmonių administracinio bendradarbiavimo vadovas

Sukčiavimas PVM

Turinys

1. Įžanga	3
1.1. Tikslas ir kontekstas	3
1.2. Taikymo sritis	4
1.3. Suinteresuotosios šalys	4
1.4. Šiuo metu galiojančių kovos su sukčiavimu PVM priemonių trūkumai	4
1.5. Įmonių ir mokesčių institucijų išipareigojimai	5
2. Komercinė tikrovė: KHH rizikos nustatymas ir valdymas	6
2.1. Bendrieji aspektai	6
3. Įprastos „Pažink savo klientą“ ir „Pažink savo mokesčių mokėtoją“ procedūros	6
3.1. Procedūra „Pažink savo klientą“ (įprasta verslo praktika)	7
3.2. Procedūros „Pažink savo mokesčių mokėtoją“ (įprasta praktika)	7
4. Informacijos mainai	7
4.1. Mokesčių institucijų informaciniai centrai įmonėms	7
4.2. Iš verslo į mokesčių institucijas	8
4.3. Iš mokesčių institucijų į įmones	8
4.4. Tarp mokesčių institucijų	8
5. Mokesčių institucijos kaip duomenų naudotojos	8
5.1. Mokesčių institucija turi naudoti gautą informaciją ir imtis veiksmų	8
5.2. Grįžtamasis ryšys	9
6. Viešumas ir paskesni veiksmai (kaip privaloma tvarka pavišinti Bendradarbiavimo vadovą arba kaip jį įgyvendinti nacionaliniu lygmeniu, kaip gerinti supratimą)	9
7. Bendradarbiavimo vadovo atnaujinimas	9
8. 1-asis priedas. Dujų ir elektros energijos rinkos aprašymas	10
8.1.1. Prielaidos	10
8.1.2. Energijos rinka	10
8.1.3. Bendrasis prekybos modelis ir jo aktualumas sukčiavimo PVM srityje	11
8.1.4. Registracija pagal REMIT	12
8.1.5. Balansavimo grupė ir perimetras	12
9. 2-asis priedas. Ryšių sektorius: didmeninis balso skambučių paslaugų pardavimas	15

10. 3-asis priedas. Informacinių pranešimų arba Įspėjamųjų laiškų pavyzdžiai	19
10.1. Informacinis pranešimas	19
10.2. Informacinis pranešimas (2).....	22
10.3. Įspėjamasis laiškas (priskirtas)	24
10.4. Įspėjamasis laiškas (2).....	27

Valstybių narių ir įmonių administracinio bendradarbiavimo vadovas sprendžiant sukčiavimo PVM problemas („Bendradarbiavimo vadovas“)

1. Įžanga

Pasaulyje taikomos PVM sistemos darosi vis sudėtingesnės ir yra susijusios tarpusavyje. Nors istoriškai Europos Sąjungos (toliau – ES) PVM sistema ir buvo tarptautiniu mastu įkvepiantis pavyzdys, dabartinės ES PVM taisyklės, kurios taikomos prekybai su užsieniu, yra žinomos kaip sudėtingos ir turinčios trūkumų, dėl kurių atsiranda galimybių sukčiauti, todėl tuo ir pasinaudojama.

Didėjančios užsienio prekybos apimtys ir atsirandantys nauji verslo modeliai, kurių varomoji jėga yra technologiniai patobulinimai, pavyzdžiui, (nuotolinės) paslaugos, teikiamos daugybėje teritorijų, tačiau tuo pačiu didėja ir užsakovų paslaugų (įskaitant subrangos taikymą) mastai teikiant pagalbines paslaugas (funkcijas), kurios dar labiau daro įtaką PVM sistemos veikimui

Dėl dažnai pasitaikančių 28 valstybių narių administravimo praktikų skirtumų ir požiūrių PVM sistema tampa labai sudėtinga ir gali turėti poveikį kai kuriems Bendradarbiavimo vadove minėtiems procesams.

Kadangi PVM sistema yra palanki terpe sukčiauti, ES reikia nešališkos, tvirtos ir veiksmingos teisinės administravimo sistemos bei efektyvaus valstybių narių bendradarbiavimo tiek tarp mokesčių institucijų, tiek ir su teisėtu verslu, siekiant užkirsti kelią PVM sukčiavimui ir kaip galima veiksmingiau su juo kovoti.

1.1. Tikslas ir kontekstas

Bendradarbiavimo vadovo tikslas – palengvinti ir paskatinti platesnį suinteresuotųjų šalių (žr. 1.3 punktą), administracinį bendradarbiavimą, siekiant, kad kovojant su sukčiavimu, būtų einama veiksmingų ES PVM sistemų kūrimo keliu. Iš pradžių Bendradarbiavimo vadove bus kalbama apie Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schemą¹ ir įvairias jos atmainas. Kadangi sukčiavimo schemos nuolat kinta, ateityje dokumentas galėtų aprėpti ir kitas sukčiavimo rūšis. Pažymėtina, kad Bendradarbiavimo vadovas nėra įpareigojantis dokumentas, jo pagalba norima užtikrinti ES egzistuojančioje laisvoje rinkoje esamas garantijas.

Kovojant su sukčiavimu PVM srityje, ypač svarbu, kad vyktų spartus, veiksmingas mokesčių institucijų ir teisėto verslo dialogas ir bendradarbiavimas. Bendradarbiavimo vadovas dėl valstybių narių ir įmonių administracinio bendradarbiavimo sukčiavimo PVM srityje klausimais gali padėti paskatinti visas ES PVM sistemos suinteresuotąsias šalis jį taikyti kaip pagrindą formuojant veiksmingus bendradarbiavimo modelius, kuriuos prireikus būtų galima įdiegti praktikoje.

Bendradarbiavimo vadovas turėtų sudaryti sąlygas:

- prieš įvedant naujas kovos su sukčiavimu priemones – geresnei ir labiau iniciatyva grindžiamai sąveikai su teisėtu verslu. Tai sudarytų galimybes įvertinti tų priemonių poveikį teisėtam verslui;
- konkreitiems veiksams, kurių visos Europos lygmeniu ir valstybėse imasi suinteresuotosios šalys, siekdamos pasidalinti supratimu, kaip veikia įmonės ir rinkos, bei nustatyti priemones ir bendrai dirbti jų srityje tais atvejais, jei rinka yra palanki sukčiavimui PVM, ir tokiu būdu paskatinti veiksmingą bendradarbiavimą laiku;
- perkelti aukščiau išvardintus veiksmus į nacionalines priemones su konkrečiomis apibrėžtimis rekomendacijomis;

¹ Kaip apibrėžta Komisijos ataskaitoje Tarybai ir Europos Parlamentui COM/2004/0260 3.2.2 punkte

- kurti geresnę praktiką ir ja mainytis visoje ES, teisėto verslo atstovams bendradarbiauti su mokesčių institucijomis, užtikrinant mokesčių prievolių vykdymą, kurti ir mainytis procedūromis „Pažink savo klientą“ (KYC) ir „Pažink savo mokesčių mokėtoją“ (KYT)

Kartais biudžeto pajamos prarandamos dėl įmonių atsitiktinių veiksmų, nes neturima visos informacijos, reikalingos siekiant išvengti sukčiavimo atvejų. Reikia tikėtis, kad Bendradarbiavimo vadove pateikta informacija, kuri būtina siekiant kaip galima labiau sumažinti tokią riziką, tapo prieinama teisėtam verslui.

1.2. Taikymo sritis

Bendradarbiavimo vadovu siekiama sukurti geriausia praktika grindžiamą mokesčių institucijų ir įmonių veiksmingo bendradarbiavimo sistemą. Bendradarbiavimo vadove išsamiau aprašyti tinkami verslo modeliai (praktikos) specifiniuose verslo sektoriuose (aprašymai pateikti prieduose), kuriuose sukčiavimas yra visiems gerai žinoma problema.

1.3. Suinteresuotosios šalys

Bendradarbiavimo vadove minimos suinteresuotosios šalys yra išvardytos ES Komisijos interneto svetainėje ir apima:

- ES Komisiją;
- valstybes nares;
- mokesčių institucijas;
- atskiras įmones;
- prekybos asociacijas.

1.4. Šiuo metu galiojančių kovos su sukčiavimu PVM priemonių trūkumai

Be to, kad per pastaruosius kelerius metus valstybės narės stiprino įprastas atsakomąsias priemones mokesčių prievolių vykdymo užtikrinimo srityje, kas gana dažnai baigdavosi papildomomis prievolėmis teisėtam verslui, valstybės narės įvedė ir papildomų priemonių kovojant su sukčiavimu PVM užsienio šalyse, pavyzdžiui:

- EUROFISC tinklą (Tarybos reglamentas (ES) Nr. 904/2010, X skyrius); ir
- laisvai pasirenkamo ir laikino kovos su sukčiavimu priemonių taikymo pagal Greito reagavimo mechanizmą (EB direktyva 2013/42/ES), tuo siekiant kovoti su staigiu ir stambaus masto sukčiavimu PVM srityje, taip pat kaip priemonę sustabdyti sukčiavimą papildomai įvedant ir naudojant atvirkštinio apmokestinimo mechanizmo taikymą šalies viduje (ES direktyva 2013/43/ES).

Paskutiniaisiais metais kelios valstybės narės įvedė atskiriems sektoriams taikomą atvirkštinį apmokestinimą, tačiau vis dar nėra požymių, kad bendras ES nesurenkamo PVM mastas reikšmingai mažėtų. Nors atvirkštinis apmokestinimas valstybei narei yra naudingas stabdant sukčiavimą PVM tam tikrame sektoriuje, gali atsitikti taip, kad jis sukčiavimą išstums į kitas valstybes nares arba į naujas rinkas. Tai reiškia, kad tai tik šalina simptomus, o ne pagrindines sukčiavimo PVM priežastis. Be to, jis nėra tinkamas sektoriams, kuriuose yra palanki terpė nesilaikyti prievolių vykdymo galutiniame arba mažmeninės prekybos etape. Ir dar: teisėtam verslui yra problemiška ir brangiai kainuoja sekti įvairias atvirkštinio apmokestinimo tvarkas, kurios taikomos skirtingose valstybėse narėse.

Vykdomi darbai, kuriais siekiama pašalinti palankias sąlygas sukčiauti PVM tarptautinės prekybos srityje, pavyzdžiui, vyksta ES Komisijos inicijuoti darbai dėl galutinė paskirties šalimi grindžiamos ES PVM sistemos, tačiau šioje srityje reikia ir glaudesnio valstybių narių bendradarbiavimo, ir naujų būdų, įskaitant didesnę teisėto verslo įtraukimą į pagalbą kovojant su sukčiavimu.

1.5. Įmonių ir mokesčių institucijų įsipareigojimai

Reikia, kad kovoje su sukčiavimu PVM taikomos priemonės būtų tinkamai subalansuotos, t. y. užtikrintų pajamų iš PVM surinkimą į biudžetą ir tuo pačiu nepadidintų naštos teisėtam verslui. Be to, labai reikia ne tik veiksmingo valstybių narių tarptautinio bendradarbiavimo laiku, bet ir privataus verslo ir mokesčių institucijų bendradarbiavimo. Specifiniai įsipareigojimai, kuriuos numato Bendradarbiavimo vadovas, siekia užtikrinti, kad pirmiau minėti tikslai būtų pasiekti ir kad būtų griežtai laikomasi PVM sistemai būdingų pagrindinių principų:

- teisinio tikrumo;
- neutralumo;
- proporcingumo;
- skaidrumo – abipusio keitimosi informacija.

Verslas ir mokesčių institucijos pripažįsta, kad toliau išvardyti įsipareigojimai yra abipusiai naudingi ir kad jie padės geriau apsaugoti šalis nuo Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schemos.

Bendri įsipareigojimai:

1. Verslas ir mokesčių institucijos susitaria dalintis informacija, kuri galėtų padėti nustatyti sukčiavimo atvejus pagal Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schemą (žr. 4 skyrių). Kaip viena šio įsipareigojimo dalių yra taikomi tokie principai:

a) įmonės raginamos dalintis žinoma komercine informacija ir laiku pateikti mokesčių institucijoms aktualią informaciją (nesvarbu, ar tai būtų tik prašymas pateikti tikslią informaciją, ar prašymas pateikti informaciją tikrinimo metu);

b) įmonės ir Prekybos asociacijos raginamos kaip galima greičiau perspėti mokesčių institucijas apie naujus sukčiavimo modelius tam tikrose ekonominėse veiklose, kurie galėtų iškreipti sąžiningą konkurenciją;

c) mokesčių institucijos raginamos² dalintis informacija informacinių pranešimų/įspėjamųjų laiškų, individualių perspėjimų ar kitomis komunikacijos priemonėmis su įmonėmis ir prekybos asociacijomis (tiek, kiek įmanoma pagal nacionalinius teisės aktus). Mokesčių institucijos raginamos laiku pateikti informaciją kitoms mokesčių institucijoms (nesvarbu, ar tai būtų spontaniinė informacija, ar tikrinimo metu pateiktas paklausimas).

Verslo įsipareigojimai

2. Įmonės raginamos daugiau dėmesio skirti gautai informacijai apie žinomas, specifines rizikas ir imtis komercine prasme pagrįstų bei įmanomų veiksmų užtikrinti verslo procesų, kurie susiję su Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schema, pvz., procedūros „Pažink savo klientą“ (3 skirsnis), prekybos stebėsenos, pareigų atskyrimo, įmonės politika;

3. Sektoriuose, kuriuose yra palankios sąlygos sukčiauti PVM ir kurie žino (yra informuoti) apie žinomas, specifines rizikas, įmonės sutinka imtis komercine prasme pagrįstų ir įmanomų veiksmų užtikrinti, kad organizacijų viduje būtų padidintas supratimas apie Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schemą ir kad atitinkami darbuotojai gautų tinkamus mokymus.

Mokesčių institucijų įsipareigojimai

4. Mokesčių institucijos sutinka, kad vos tik sužinojusios apie riziką, iš karto skirs jai daugiau dėmesio ir įves sukčiavimą mažinančias procedūras, įskaitant tai, kad imsis pagrįstų ir įmanomų veiksmų užtikrinti su Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schema susijusių procesų tinkamumą, pvz., nustatys aukštus mokesčių mokėtojų įregistravimo PVM mokėtojais standartus, įves „Pažink

² Pvz., žr. priedą.

savo mokesčių mokėtoją“ procedūras, įves aukšto lygio kontrolės priemones (ankstyvo perspėjimo priemones), duomenų keitimąsi VIES³.

5. Mokesčių institucijos toliau užtikrina teisinį tikrumą įmonėms, įsipareigodamos laikytis šio elgesio kodekso, o bendrovės įsipareigoja gauta informacija naudotis tik kaip gairėmis bendradarbiauti. Įsipareigojimas laikytis Bendradarbiavimo vadovo nekeičia PVM sistemai būdingų pagrindinių principų ir mokesčių mokėtojo teisių (pavyzdžiui, sąžiningumo prezumpcijos).

2. Komercinė tikrovė: KHH rizikos nustatymas ir valdymas

2.1. Bendrieji aspektai

Kad sugebėtume nustatyti ir suvaldyti Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo PVM riziką, ypač svarbu labai gerai išmanyti komercinę sritį ir suprasti, kaip verslo kontekste komerciniai aspektai siejasi su PVM.

Efektyviai ir sėkmingai kovoti su sukčiavimu PVM Bendradarbiavimo vadove minėtoms šalims pavyks tik tada, jei jos visiškai ir iki galo supras komercinę tikrovę, komercinės aplinkos varomąsias jėgas ir tuos procesus, kuriuos įmonės įvedė, siekdamos suvaldyti tą aplinką, kurioje vykdo savo ūkinę veiklą. Visa tai sudarys palankias sąlygas tvirtai ir pagrįstai įvertinti, kas komercine prasme sektoriuje yra perspektyvu bei laukiama ir kas galėtų rodyti esant su sukčiavimu susijusią problemą.

Dalijantis informacija ir aktyviai padedant mokesčių institucijoms sužinoti paskutines naujienas tiek apie naujausius komercinius įvykius už įmonės ribų, tiek ir apie vidaus procesus, kuriuos įmonės įveda rizikai valdyti, pagrindinis vaidmuo tenka įmonėms.

Verslo modeliai nuolat kinta, o dabartinė rinka reikalauja, kad įmonės nuolat keistųsi ir prisitaikytų prie naujų verslo modelių. Vienas, regis, tikrai neabejotinas dalykas yra tas, kad tarptautinės prekybos mastai bus dar didesni ir ji apims dar daugiau teritorijų. Dėl to atsiras naujų rizikų įmonėms ir naujų iššūkių mokesčių institucijoms. Todėl darosi dar svarbiau turėti gaires, kurias padėtų kovoti su sukčiavimu PVM pavojais.

Bendradarbiavimo vadovo prieduose pateikiami išsamūs patarimai apie tam tikrus ekonomikos sektorius, kuriuose sukčiavimas buvo ir tebėra svarbi problema. Tačiau faktiškai sukčiai gali nusitaikyti į kiekvieną ekonomikos sektorių, todėl minėti sektoriai pateikiami tik kaip pavyzdys.

Bendradarbiavimo vadovo prieduose išsamiai nagrinėjami žemiau nurodyti sektoriai:

- energetikos sektorius (1 priedas);
- ryšių sektorius (2 priedas).

3. Įprastos „Pažink savo klientą“ ir „Pažink savo mokesčių mokėtoją“ procedūros

Mokesčių institucijos ir įmonės pripažįsta, kad procedūros „Pažink savo klientą“ (KYC) ir „Pažink savo mokesčių mokėtoją“ (KYT) yra svarbios ne tik kaip pagal Bendradarbiavimo vadovą prisiimtų įsipareigojimų dalis, bet ir kaip kasdienė PVM valdymo priemonė, ypač tada, kai kalbama apie kovą su sukčiavimu.

Procedūros „Pažink savo klientą“ ir „Pažink savo mokesčių mokėtoją“ turėtų įvertinti šalių (mokesčių mokėtojų) būklę pagal tą informaciją, kurią pagrįstai turi įmonės ir mokesčių institucijos, ir jos paprastai turėtų būti įtraukiamos į kasdienes procesus. „Pažink savo klientą“ ir „Pažink savo mokesčių mokėtoją“ procedūros vaidina svarbų vaidmenį įmonės ar mokesčių institucijos santykių pradžioje, tačiau faktiškai jos yra ir palaikomų santykių „vidinio įvertinimo“ priemonė. Todėl reikėtų atsižvelgti ir į tai, kaip dažnai tiktų šias procedūras pagrįstai pakartoti.

³ PVM informacijos mainų sistema

Siekdamos pagerinti įmonių supratimą apie tai, kas galėtų būti potencialus bendrijos dingusio PVM mokesčio sukčiavimo požymis, daugelis valstybių narių jau paskelbė atitinkamas gaires. Mokesčių institucijos skatinamos dalintis informacija, kad taip padėtų įmonėms nuolat tobulinti savašias „Pažink savo klientą“ procedūras.

Labai svarbu pabrėžti, kad kalbant apie „Pažink savo klientą“ ir „Pažink savo mokesčių mokėtoją“ procedūras, standartinių tokio tipo procedūrų, kurios būtų taikomos visai verslo (mokesčių mokėtojų) bendruomenei, nėra. Šios procedūros skiriasi ir reikia, kad atitiktų mokesčių mokėtojo dydį, veiklą ir rūšį. Be to, reikia atsižvelgti į transakcijų apimtį ir vertę bei į tiekėjų ir klientų skaičių bei rūšį.

3.1. Procedūra „Pažink savo klientą“ (įprasta verslo praktika)

Procedūros „Pažink savo klientą“ verslo kontekste – tai priemonės, kurias įmonės priėmė siekdamos sumažinti komercinę riziką, pvz., kredito riziką, su reputacija susijusią riziką, korupcijos riziką.

Tačiau šios procedūros gali būti svarbus elementas siekiant iki minimumo sumažinti riziką, kad būsi netyčia įtrauktas į apgavikiškas tiekimo grandines; nors svarbu žinoti, kad dėl sukčių rafinuotumo ir plataus masto išteklių bei nuolatinio sukčiavimo modelių keitimo net ir esant geroms „Pažink savo klientą“ procedūroms visiškai išvengti šios rizikos neįmanoma.

Be to, svarbu pripažinti, kad netgi tuo atveju, kai buvo atlikta procedūra „Pažink savo klientą“, „geras“ mokesčių mokėtojas laikui bėgant gali pasikeisti į ir tapti ne „geru“, o „blogu“ mokesčių mokėtoju, arba į verslo tiekimo grandinę gali įžengti sukčiaujanti šalis. Tikėtis, kad įmonė sukontroliuos šalis, su kuriomis turi reikalų jos tiesioginiai tiekėjai ir klientai, nėra nei protinga, nei komercine prasme perspektyvu. Rekomenduojama nustatyti komercinės rizikos rodiklius, kurie signalizuotų apie Bendrijos dingusio PVM mokesčio sukčiavimo schemos taikymo riziką ir kurie, pradėjus prekybą, galėtų informuoti apie riziką.

3.2. Procedūros „Pažink savo mokesčių mokėtoją“ (įprasta praktika)

Procedūros „Pažink savo mokesčių mokėtoją“ yra tos procedūros, kurias mokesčių institucijos taiko registravimo ir išregistravimo atvejais. Tokios procedūros atveju reikia, kad mokesčių institucijos taikytų specialius procesus ir patikrinimus. Itin svarbus elementas yra tinkama kontrolė ir naujausių žinių komunikacija, vykdoma per VIES sistemas. Valstybės narės raginamos turėti bendras specialiąsias „Pažink savo mokesčių mokėtoją“ procedūras, pavyzdžiui, rizikos analizės ir rizikos valdymo būdus, bendradarbiavimu grindžiamus mokesčių prievolių vykdymo užtikrinimo sistemas ir pagal mokesčių mokėtojų specifiką taikomus patikrinimus.

4. Informacijos mainai

4.1. Mokesčių institucijų informaciniai centrai įmonėms

Raginama, kad mokesčių institucijos įsteigtų įmonėms skirtus informacijos centrus, veikiančius tarptautiniu lygmeniu (pvz., EUROFISC biure) ir nacionaliniu lygmeniu (valstybių narių mokesčių institucijų buveinėse), kuriuose įmonės galėtų tiesiogiai dalintis komercine informacija, t. y. apie tai, kaip veikia rinkos. Būtų pageidautina, kad tokie centrai elektroninėmis priemonėmis būtų pasiekiami nuolat, o tokių informacijos centrų sąrašą reikėtų viešai paskelbti.

Siekiant sudaryti sąlygas sklandžiai ir lengvai abiem šalims keistis informacija, verslo bendruomenė ir mokesčių institucijos turėtų įsteigti veiksmingą tiesioginės komunikacijos kanalą, kuris, priklausomai nuo turimos problemos, abiem šalims suteiktų lankstumo veikti greitai ir tikslingai. Tais atvejais, kai naudinga, nes pagerėja efektyvumas ir būna lengviau, galima būtų paskirti abiem šalims vieną bendrą informacijos centrą. Jau šiandien sektoriuose, kurie susiduria su sukčiavimu, tam tikros organizacijos gali kauptis į tiesioginius informacijos centrus. Jei būtina, informaciniais centrais galėtų būti ir verslo asociacijos.

4.2. Iš verslo į mokesčių institucijas

Siekiant pasidalinti komercinėmis žiniomis ir paskleisti aktualią komercinę informaciją, verslas ir prekybos organizacijos turėtų rengti sektoriaus specifiką atitinkančius darbinius seminarus su mokesčių institucijomis. Kadangi ES Konkurencijos įstatymas nustato apribojimus, koku mastu įmonės gali keistis komercine informacija ir ar jos gali aktyviai stebėti, kaip atviroje rinkoje juda jų produktai, ir imtis veiksmų, bet kokių informacijos mainų atveju privaloma laikytis šio įstatymo.

Jei yra įtarimų, jog tam tikroje rinkoje veikia nesąžiningi prekyautojai, teisėtos įmonės primygtinai raginamos perduoti informaciją mokesčių institucijoms, tačiau su sąlyga, jei to nedraudžia Konkurencijos įstatymas.

Mokesčių institucijos raginamos įvesti įmonėms taikomus informacijos apie pagal jų nacionalinius teisės aktus įtartinus prekybos modelius, naujus rinkos žaidėjus arba kitus nukrypimus, kurie buvo nustatyti, pavyzdžiui, taikant „Pažink savo klientą“ ir „Pažink savo mokesčių mokėtoją“ procedūras.

Procesas turėtų užtikrinti, jog informacijos mainai įvyktų greitai ir tikslingai, kad informacija pasiektų tinkamą mokesčių institucijos komandą arba grupę. Rinkdamos duomenis iš įmonių, mokesčių institucijos turėtų atsižvelgti į slaptumo, konfidencialumo ir laisvos rinkos garantijas.

4.3. Iš mokesčių institucijų į įmones

Mokesčių institucijos raginamos paskelbti gaires, kurios galėtų padėti verslui atpažinti rizikingus verslo partnerius. Informaciniai pranešimai mokesčių įstaigų arba atskirų sektorių interneto svetainėse gali būti pavyzdys. Tai sumažintų riziką įmonėms netyčia tapti sukčiavimo PVM dalimi.

Be to, mokesčių institucijos skatinamos įdiegti ankstyvo perspėjimo procesus verslui ir verslo organizacijoms, per kuriuos būtų galima toliau skleisti informaciją platesnei verslo bendruomenei, rašant informacinius ir perspėjamuosius laiškus. Tokios rūšies laiškų pavyzdžiai pateikti 3 priede. Dėl slaptumą garantuojančių įstatymų Mokesčių institucijos neturi galimybės informuoti įmones apie konkrečius mokesčių mokėtojus, kurie įtariamai dalyvavimu sukčiavimo PVM scheme.

Valstybės narės skatinamos imtis iniciatyvos ir prieš imantis taikyti naujas kovos su sukčiavimu priemones, informuoti teisėtas įmones, kad taip galėtų įvertinti priemonių poveikį teisėtam verslui.

Mokesčių institucijos turi greitai reaguoti į iš įmonių gautą informaciją ir imtis galiojančių priemonių taip, kaip numatyta 4.1 punkte.

4.4. Tarp mokesčių institucijų

EUROFISC – tai mechanizmas, numatytas padėti valstybių narių mokesčių institucijoms stiprinti administracinę bendradarbiavimą kovojant su organizuoju sukčiavimu PVM, o ypač – su karuseliniu sukčiavimu (ES Tarybos reglamentas Nr. 904/2010/ES). Tai tinklas, skirtas valstybėms narėms greitai keistis tiksline informacija apie sukčiavimą PVM ir kartu – daugiašalė ankstyvojo perspėjimo sistema.

Bendradarbiavimo vadove EUROFISC būstinė ir nacionaliniai kontaktiniai centrai valstybėse narėse raginami būti kontaktiniu punktu įmonėms bendradarbiaujant. Per EUROFISC tinklą ES mokesčių institucijos galėtų greitai pasidalinti iš įmonių gauta aktualia informacija.

5. Mokesčių institucijos kaip duomenų naudotojos

5.1. Mokesčių institucija turi naudoti gautą informaciją ir imtis veiksmų

Mokesčių institucijos dažnai nori sužinoti komercine prasme slaptą informaciją apie tai, kaip veikia sektorius, ir jos yra skatinamos kreiptis į teisėtas įmones, kurios gali geriausiai pateikti tokius duomenis, pavyzdžiui, apie atitinkamą prekių gamintoją, kuris galimai įtrauktas į sukčiavimo mechanizmą.

Jei nėra verslo ar sutartyse numatytų priežasčių, kurios apribotų reikalaujamos informacijos teikimą, yra labai didelė tikimybė, kad įmonės reikalaujamą informaciją pateiks esant toliau nurodytoms prielaidoms ir lūkesčiams:

- įmonių atstovai verslo vardu apskaitos duomenis ir informaciją mokesčių institucijoms pateiks tiek, kiek apskritai gali, ir vadovaudamiesi gera valia. Tačiau iš dabartinių atstovų negalima pagrįstai tikėtis, kad jie turės žinių apie ankstesnes aplinkybes ir klausimus, nurodytus pateiktuose apskaitos duomenyse ir informacijoje;
- mokesčių institucijos pateiktą informaciją laikys konfidencialia ir sutiks, kad ta informacija būtų naudojama tik aptariamosiuose civilinėse, administracinėse ar baudžiamosiose bylose ir kad pateikta informacija jokiais kitais būdais nebus toliau atskleidžiama arba platinama;
- mokesčių institucija iš karto atsisakys informacijos, kai ji bus panaudota, arba kai jos nebereikės pagal pradinį tikslą, arba ji nebebus aktuali.

Mokesčių institucija atskirais atvejais prašys pagalbos atliekant tyrimą. Tyrimo metu pateikta informacija negali būti laikoma aktuali arba tiksli panašaus pobūdžio arba panašiam tyrimo.

5.2. Grįžtamasis ryšys

Nors mokesčių institucijos negali išpareigoti pateikti išsamų grįžtamąjį ryšį apie tai, kaip naudojama gauta informacija, jos raginamos pateikti netiesioginį grįžtamąjį ryšį apie tai, kas su ta informacija atsitiko ir kokie buvo gauti rezultatai.

6. Viešumas ir paskesni veiksmai (kaip privaloma tvarka paviešinti Bendradarbiavimo vadovą arba kaip jį įgyvendinti nacionaliniu lygmeniu, kaip gerinti supratimą)

Kad Bendradarbiavimo vadovas veiktų sėkmingai, labai svarbu jį nuosekliai įgyvendinti tiek ES, tiek ir nacionaliniu lygmeniu.

Kad tai pavyktų, rekomenduojama:

- Bendradarbiavimo vadovui turėtų pritarti ES PVM forumas ir jis turėtų būti paskelbtas Europos Komisijos interneto svetainėje. Raginame visas valstybes nares jį paskelbti savo interneto svetainėse;
- siekiant skatinti Bendradarbiavimo vadovo įgyvendinimą ir kasmet ES PVM forume apžvelgti pasiektą pažangą, įsteigti nacionalinius forumus bei darbo grupes;
- Bendradarbiavimo vadovas turėtų būti išplatintas ES ir nacionalinėms verslo organizacijoms;
- EUROFISC tinklas turėtų šį vadovą aktyviai propaguoti, o susijusioms suinteresuotoms šalims turėtų būti pranešti susijusių informacinių centrų duomenys.

Galimybė paremti šį vadovą turėtų būti suteikta visam verslui ir susijusioms prekybos organizacijoms.

7. Bendradarbiavimo vadovo atnaujinimas

Ateityje numatyta įvertinti „Valstybių narių ir verslo bendradarbiavimo vadovo“ efektyvumą ir apsvarstyti jo atnaujinimo klausimą.

8. 1-asis priedas. Dujų ir elektros energijos rinkos aprašymas

8.1.1. Prielaidos

Kad galėtume palaikyti mūsų gyvenimo lygį, Europos šalių piliečiams ir įmonėms reikia užsitikrinti saugų energijos tiekimą prieinamomis kainomis. Tuo pačiu metu būtina sumažinti neigiamo energijos, o ypač – iškastinio kuro poveikį aplinkai. Būtent todėl ES politika daugiausiai dėmesio skiria tam, kad būtų sukurta konkurencinga vidinė energijos rinka, siūlanti kokybiškas paslaugas žemomis kainomis, kad būtų plėtojama energijos gamyba iš atsinaujinančių šaltinių, mažinama priklausomybė nuo importuojamo kuro ir įgyvendinti siekiai mažinant energijos suvartojimą. Ši kryptis yra ir veiksmų kuriant vadinamąją Europos energijos sąjungą dalis.⁴

Konkurencingos vidinės energijos rinkos buvimas yra strateginė priemonė tiek tuo, kad Europos vartotojams suteikiama galimybė rinktis iš įvairių dujų ir elektros energijos tiekėjų, teikiančių paslaugas pagrįstomis kainomis, tiek ir tuo, kad rinka tampa prieinama visiems tiekėjams, o ypač – mažiausiems ir investuojantiems į energijos gamybą iš atsinaujinančių šaltinių.

Nuo XX a. dešimtojo dešimtmečio vidurio Europos Sąjungoje pasukta stipraus energijos rinkų liberalizavimo kryptimi, kuri paskesniais metais dar labiau sustiprėjo. Atitinkamai 1996 m., 2003 m. ir 2009 m. priimti svarbiausi įstatymų paketai.⁵ Šie paketai arba programos rėmėsi interesu pagerinti rinkų susijungimą tarpusavyje ir atvirumą visoms suinteresuotosioms šalims, t. y. gamintojams, didmenininkams, mažmenininkams, vartotojams.

8.1.2. Energijos rinka

Dėl savo pobūdžio energiją, ypač elektrą, yra sunku kaupti, todėl ji turi būti pasiekama atsiradus poreikiui. Todėl kitaip nei kitų produktų atveju, esant normalioms sąlygoms, yra neįmanoma turėti jos atsargų, ją normuoti arba sudaryti klientų eilę jos laukti. Be to, nuolat keičiasi jos pasiūla ir paklausa.

Tuo tikslu yra reikalinga, kad būtų kontroliuojanti įstaiga – perdavimo sistemų operatorius (PSO), kuris koordinuotų pagaminamos energijos skirstymą taip, kad būtų patenkinta laukiama sistemos paklausa per visą perdavimo tinklą (t. y. didmeninių dujų arba elektros energijos apimčių perdavimas iš gamintojo ir elektrinių į pastotes, kurios yra netoli gyvenviečių).

Kiekvieną energijos rinką sudaro perdavimo tinklas, kuris bet kuriame geografiniame rajone yra prieinamas didmenininkams, mažmenininkams ir galutiniams vartotojams. Rinkos gali peržengti valstybių sienas.

Rinkos dalyvių vaidmenys

- *Gamintojas* – tai įmonė, kuri išgauna dujas arba gamina elektros energiją.
- *Tiekėjas* – tai įmonė, kuri tiekia dujas arba elektros energiją galutiniams vartotojams ir kuriai šiam darbui atlikti reikia perdavimo pajėgumų.
- *Siuntėjas (gali būti ir tiekėjas)* – tai bendrovė, kuri naudoja nacionalinį dujų arba elektros energijos perdavimo tinklą tam, kad galėtų perduoti dujas arba elektrą pagal perdavimo sutartį su perdavimo sistemų operatoriumi (PSO).
- *Prekiautojas* (didmenininkas ir mažmenininkas) – tai į prekybą orientuota bendrovė, kuri perka ir parduoda dujas arba elektros energiją rinkoje, kuri kartais yra virtuali, prekybai gamtinėmis dujomis arba elektra (mazgas). Prekiautojas nebūtinai perduoda dujas arba elektros energiją ir ne visada veikia kaip tiekėjas.

⁴ Žr. <http://ec.europa.eu/priorities/energy-union>

⁵ **Pirmasis liberalizavimo paketas** priimtas 1996 m. (elektros energijos rinka) ir 1998 m. (dujų rinka), kurį nacionaliniu lygmeniu buvo privaloma įgyvendinti ne vėliau kaip po dvejų metų. **Antrasis liberalizavimo paketas** priimtas 2003 m., kurį valstybės narės į nacionalinius teisės aktus perkėlė iki 2004 m., o kai kurios nuostatos įsigaliojo tik 2007 m. **Trečiasis liberalizavimo paketas** priimtas 2009 m.

- *Vartotojas* – tai faktinis gamtinių dujų arba elektros energijos vartotojas. Reikia išskirti atskirai buitinius vartotojus (namų ūkius ir mažas įmones) ir didelio masto vartotojus (įmonės, pramonės sektoriai).
- *Gamtinių dujų arba elektros stočių operatorius* – tai bendrovė, kuri nacionalinėje arba regioninėje gamtinių dujų arba elektros energijos rinkoje valdo gamtinių dujų arba elektros energijos stotį.
- *Perdavimo sistemų operatorius (PSO)* – tai nacionalinio gamtinių dujų arba elektros energijos perdavimo tinklo operatorius.
- *Skirstomųjų sistemų operatorius (SSO)* – tai regioninio skirstymo tinklo operatorius.

Jei gamintojas, didmenininkas, mažmenininkas arba vartotojas nori patekti į tam tikros valstybės narės energijos rinką, jis turi išregistruoti pas tos valstybės narės PSO.⁶ Jei šis dalyvis nori aktyviai veikti ir kitose nacionalinėse arba regioninėse rinkose, jis turi išregistruoti ir pas tų kitų valstybių narių (regionų) PSO. Registracijos pas PSO reikalavimai yra pagal vieną modelį, tačiau atskirose valstybėse narėse gali skirtis. Todėl kiekvienas PSO turi visų įregistruotų šalių sąrašą, tačiau kai kuriose šalyse tas sąrašas ne visada būna atnaujintas.

Be to, PSO išvardija specifines sektoriaus taisykles (REMIT⁷) irgi reikalauja, kad visi didmenininkai būtų įregistruoti Europos rinkos dalyvių registre⁸ (žr. aprašymą toliau).

8.1.3. Bendrasis prekybos modelis ir jo aktualumas sukčiavimo PVM srityje

Prekybos modeliai energijos sektoriuje ir didžiojoje daugumoje kitų pramonės sektorių labai reikšmingai skiriasi.

Pavyzdžiui, sukčiavimo PVM grėsmė telekomunikacijų sektoriuje daugiausia yra susijusi su galimybe turėti nedaug susieto kapitalo arba nesudėtingą techninę struktūrą tam, kad būtų galima siūlyti internetu grindžiamas balso skambučių paslaugas (VOIP) arba tas faktas, kad mobiliojo ryšio telefonai (nešiojami telefonai) yra nedideli, tačiau turintys didelę vertę elementai, kuriuos galima lengvai sandėliuoti ir perkelti iš vienos vietos į kitą (labai tinkami įgyvendinti karuselinį sukčiavimą). Be to, šios dvi sritys nukreiptos į plačią galutinių vartotojų grupę netgi šalyse, kuriose apskritai žmonių pajamų lygis (perkamoji galia) mažesnis.

Tokių dalykų nematyti energetikos sektoriuje, kuriame tokio masto sukčiavimo PVM grėsmė nebuvo iškilusi. Tačiau yra keli atvejai, susiję su tuo, kad sukčiaujanti šalis bando patekti į didmeninę rinką, nes mažmeninėje rinkoje reikia žymiai sudėtingesnės struktūros, kurioje būtų elektros energijos arba gamtinių dujų paskirstymo tinklas ir pan. Be to, energetikos sektoriuje grėsmė yra susijusi ne su technine įranga, kaip būna parduodant mobiliojo ryšio telefonus. Pavyzdžiui, panašiai sunku sandėliuoti ir elektros energiją (dėl jos pobūdžio), tačiau ją reikia pristatyti atsiradus paklausai.

Kadangi energetikos sektoriuje sukčiavimo PVM grėsmės lygis yra santykinai žemas, rizika, kad bus sukčiaujama gali būti dar labiau sumažinta taikant griežtą „Pažink savo klientą“ procedūrą. Kaip minėta pirmiau, šiame kontekste energetikos sektoriuje palankiai veikia ir privaloma registracija bendrose Europos energetikos institucijose, Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūroje ir pagal nacionalines registracijos procedūras. Taip pat reikalaujama, kad atitinkami PSO (DSO) tinklo operatoriai vestų privalomą elektros energijos ir gamtinių dujų perdavimo apskaitą. Taigi, sukčiavimo rizika apsiriboja tik įmonėmis, kurios per tam tikrą laiką turėjo įprastas didmeninės prekybos apimtis *prieš tai*, kai galėtų įvykti koks nors sukčiavimas PVM. Kad galėtų įvykti sukčiavimas, reikia gerokai didesnio kapitalo, daug laiko ir sudėtingos struktūros. Todėl sukčiai negali

⁶ Kad būtų užbaigta iki galo, ir bendrovės, pvz., bankai gali fiziškai prekiauti gamtinėmis dujomis ir elektros energija neturėdami sutarties su PSO. Tokiais atvejais tokios bendrovės savo išpareigojimus (pozicijas) įvykdo prieš fizinių gamtinių dujų ar elektros energijos pristatymą.

⁷ Reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (REMIT).

⁸ <https://www.acer-remit.eu/portal/european-register>

tiesiog vieną dieną uždaryti sukčiavimu užsiimančios įmonės, o kitą dieną sukčiauti jau per įmonę kitu pavadinimu.

Reikia atskirai išskirti „prekybą biržoje“ ir „dvišalę prekybą“ (tiesioginę prekybą). Prekyba per biržą yra ypač paplitusi prekiaujant elektros energija, o prekyba gamtinėmis dujomis daugiausiai vyksta tiesiogiai, tačiau pastebima mažėjimo tendencija. Prekybai per biržą reikia sutarties su atitinkama birža dėl garantijų (įkaito) už atliktus sandorius ir t. t.

Tiesioginės prekybos atveju tokių formalumų nereikia. Tipiškai tiesioginės prekybos sandoriai įvyksta su ta pačia sutarties šalimi, tačiau kartais atsiranda ir naujų žaidėjų. Pastarųjų atžvilgiu paprastai reikalaujama atlikti pakankamai išsamią „Pažink savo klientą“ procedūrą. Kol kas dar nėra tokia „Pažink savo klientą“ procedūrą reglamentuojančių taisyklių, todėl tokios taisyklės daugiausiai būna pagrįstos kiekvienos bendrovės taikomu rizikos vertinimu, t. y. tipiška kredito rizika, kuri būna turint reikalų su ta šalimi.

Priežiūros institucijos yra nacionalinės energetikos ir finansų rinkos institucijos. Be to, priežiūros institucijos stebėseną vykdo taikydamos išsamius klausimynus, REMIT ataskaitų apie sandorius naudotojo vadovą (TRUM) ir ACER arba Europos vertybinių popierių ir rinkų priežiūros institucijos (ESMA) parengtas gaires.

Visoje ES plačiai paplitęs laikinas atvirkštinio apmokestinimo mechanizmas, kuris daugiausiai kaip prevencinė priemonė taikomas elektros energijai, gamtinėms dujoms ir – tam tikrose valstybėse narėse – apyvartiniais taršos leidimams.

8.1.4. Registracija pagal REMIT

Nuo 2015 m. spalio 7 d. didmeninėms gamtinių dujų ir energijos įmonėms įsigaliojo privalomas reikalavimas įsiregistruoti pagal REMIT.⁹ REMIT sandoriams ir ataskaitų apie užsakymus teikimo tikslu naudojamas ACER registracijos kodas.

Kalbant apie REMIT reglamento nuostatų laikymosi užtikrinimo sistemą, ACER registracijos kodas yra iš skaičių sudarytas (tekstinis, 12 ženklų, pavyzdžiui: 1234567890ab) unikalus energijos rinkos dalyvio identifikatorius, kurį suteikė Europos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER), atlikdama rinkos dalyvio registravimą ES valstybės narės nacionalinėje reguliavimo institucijoje (NRA).

Tol, kol sandorio šalys nebus įregistruotos, negali vykdyti jokia didmeninė prekyba gamtinėmis dujomis ir energija. Be to, išsamios atskaitos apie visą prekybą pateikiamos pagal vienareikšmį teisinį identifikavimo kodą.

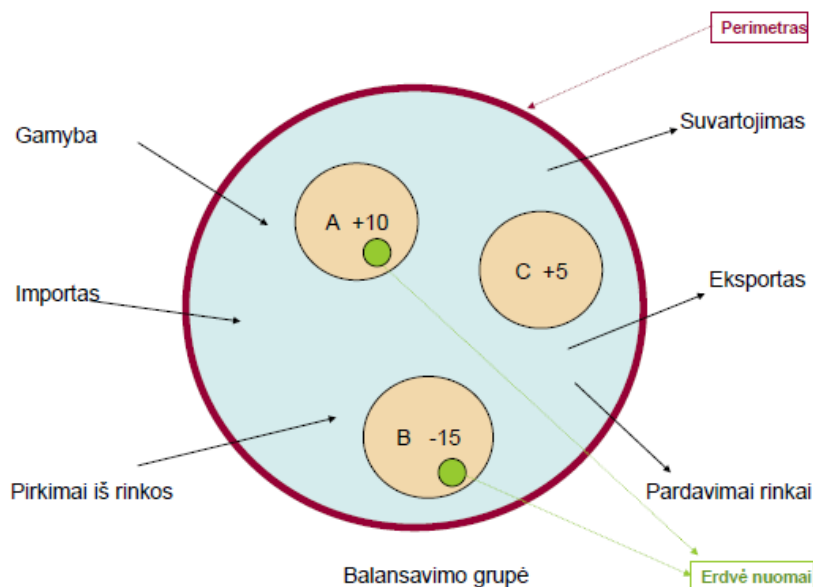
8.1.5. Balansavimo grupė ir perimetras

Kiekvienas sistemos naudotojas, kuris yra prijungtas prie gamtinių dujų arba elektros tinklo (energijos tinklo) ir kuriam iš jo tiekiamos dujos arba elektra, privalo priklausyti balansavimo grupei arba turi pats ją suformuoti. Tokia grupė didmenininkus, mažmenininkus, gamintojus, paskirstytojus ir vartotojus sujungia į (virtualią) grupę, kurioje jie gali vykdyti energijos rinkos komercinius sandorius.

Kiekvienos balansavimo grupės naudotojai privalo pasirinkti savo balansavimo grupės atstovą, kuris bus atsakingas už reikalų tvarkymą su PSO. Balansavimo grupės atstovas atsako už savo balansavimo grupės verslo valdymą, pirkimo ir pardavimo balansą. Kiekvieno tinklo pirkimas ir pardavimas turi būti priskirtas balansavimo grupei.

Prieš tapdami balansavimo grupe, dalyviai gali sukurti savą verslo portfelį, kuris vadinamas jų „perimetru“. Tai tam tikra sąskaita. Balansavimo perimetras rodo, kiek buvo nupirka iš importo, kokia yra gamyba ir pirkimai rinkos viduje, kokie yra pardavimai vartotojams, rinkai ir eksportui.

⁹ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo.

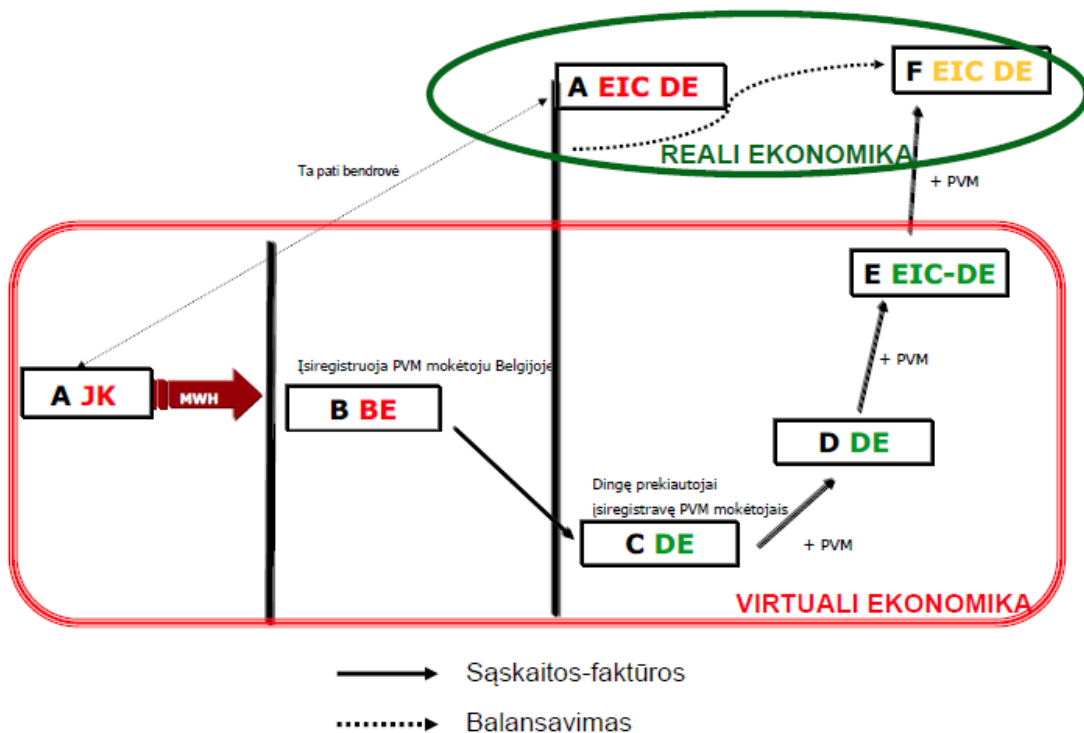
Rinka yra subalansuota tam tikros maržos ribose. Tai stebi PSO. Jei rinkos šalis nesilaiko šios pusiausvyros, jis turi mokėti baudą PSO (kuri yra nustatytas procentas nuo tuo momentu esančio disbalanso rinkos kainos).

Sukčiavimo PVM schema

Vadovaujantis REMIT antriniais teisės aktais (2014 m. gruodžio 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1348/2014)¹⁰ po 2015 m. spalio 7 d. energijos sektoriuje nebevyksta prekyba, kurioje dalyvautų *neregistruotos* didmeninės bendrovės.

Todėl nebegali veikti ir sukčiavimo PVM schema, kuri kai kuriais sukčiavimo atvejais (žr. schemą toliau) pasitaikydavo iki minėtos datos.

¹⁰ 2014 m. gruodžio 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1348/2014 dėl duomenų teikimo, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo 8 straipsnio 2 ir 6 dalys.

Šiuo atveju bendrovės, turinčias EIC (energijos identifikavimo kodą), įregistravo Vokietijoje veikiantis PSO. Kitos bendrovės pas PSO nėra registruotos. Visos bendrovės įregistruotos kaip PVM mokėtojas.

Realus elektros energijos tiekimas vyksta Vokietijoje tarp bendrovės A ir bendrovės F (reali ekonomika).

Neregistruotos bendrovės B, C ir D naudojasi realioje ekonomikoje esančia iš dviejų bendrovių sudaryta balansavimo grupe. Bendrovės B ir D nuomoja pajėgumus iš bendrovės A, Bendrovė C nuomoja iš bendrovės F.

Bendrovės B, C, D ir E laikomos tarpininku, kuris veikia naudodamas savo pavadinimą, tačiau įgaliotojo vardu. Šiuo atveju taikoma PVM direktyvos 14 ir 2 straipsniai, o tai reiškia, kad elektros energija iš tarpininko tiekama tarpininkui.

Bendrovė A yra Jungtinės Karalystės įmonė, kuri registruota pas Vokietijos PSO. Ji parduoda elektros energiją Rumunijos bendrovei, kuri Belgijoje įregistruota PVM mokėtoju. Ji netaiko PVM, nes pagal PVM direktyvos 38 straipsnį tiekimo vieta yra Belgija ir taikomas PVM direktyvos 199a straipsnis dėl atvirkštinio apmokestinimo. Prekių tiekimo / paslaugų teikimo į ES ataskaitų (FR0564) nereikia, nes nėra tiekimo Bendrijos viduje.

Bendrovė B parduoda elektros energiją bendrovei C Vokietijoje. Sąskaita faktūra rodo, kad PVM netaikomas, nes pagal PVM direktyvos 38 straipsnį tiekimo vieta yra Vokietijoje ir galioja PVM Direktyvos 199a straipsnis dėl atvirkštinio apmokestinimo. Ir šiuo atveju Prekių tiekimo / paslaugų teikimo į ES ataskaitų (FR0564) nereikia, nes tiekimo Bendrijos viduje nėra.

Bendrovė C elektros energiją parduoda bendrovei D Vokietijoje. Vietiniam tiekimui ji taiko PVM.

Bendrovė D elektros energiją parduoda bendrovei E Vokietijoje, vietiniam pardavimui taiko PVM ir atima pirkimo PVM.

Bendrovė E parduoda elektros energiją bendrovei F Vokietijoje, vietiniam pardavimui taiko PVM ir atima pirkimo PVM.

Tačiau bendrovė C veikia kaip dingęs PVM mokėtojas ir nemoka PVM į Vokietijos biudžetą. Būtent čia veikia sukčiavimo PVM schema.

Pagal dabartinio reglamentavimo taisykles visi didmenininkai bus registruoti, o pagrindinę informaciją apie kiekvieną bendrovę ir jos vadovybę bus galima gauti iš REMIT. Visa tai pakeičia rizikos modelį ir ypač sumažina sukčiavimo riziką – tiek, kad sustiprintas reguliavimas energijos rinkoje kartu su netgi silpnesnėmis „Pažink savo klientą“ procedūromis gali sukurti veiksmingą užkardą tokiam sukčiavimui PVM ir turėtų bent jau tokį pat poveikį, kokį turi nacionalinė atvirkštinio apmokestinimo PVM sistema.

9. 2-asis priedas. Ryšių sektorius: didmeninis balso skambučių paslaugų pardavimas

Prielaidos

Šiuo metu ryšių sektoriui kyla didesnė Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo grėsmė, o konkrečiai – specifinėje didmeninių tarptautinių balso skambučių paslaugų srityje – VOIP. Manoma, kad šia ryšių sritimi sukčiai naudojami todėl, kad yra santykinai nebrangu ir paprasta įsteigti balso skambučių paslaugų perpardavimo verslą, nes reikalavimai biuro erdvei yra nedideli, o be to, nereikia nieko daugiau, išskyrus ribotą įrangą ir interneto prieigą. Be to, sektorius sukčiams patrauklus dar ir todėl, kad šis verslas greitai juda ir per trumpą laiką gali sukurti dideles pajamas, ypač tada, kai balso signalai perduodami į paskirties vietas, kuriose tarifai yra dideli, pavyzdžiui, į Afrikos šalis. Dėl tarptautinių balso skambučių paslaugų pobūdžio srautą galima pirkti ir perparduoti daug kartų, taip sukuriant galimybes kelis kartus skambučius pasiųsti per tą pačią karuselę, kurią sudaro tos pačios šalys.

Kai kuriose šalyse ryšių sektoriui kyla didesnė grėsmė, kad atsiras Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schema, susijusi su mobiliojo ryšio telefonų pardavimu. Šios srities patrauklumas sukčiams buvo susijęs su tuo, kad mobiliojo ryšio telefonai yra maži, tačiau didelės vertės įrenginiai, kuriuos santykinai lengva sandėliuoti ir išvežti kitur, dėl ko nesunku sukurti karuselinio sukčiavimo schemą. Vėliau ryšių sektoriuje atsirado nematerialūs produktai, kurie sukčiavimui irgi yra palankūs, nes nebereikia turėti reikalų su materialiu produktu. Ryšių bendrovės, kurioms kyla didžiausia rizika, kad bus įtrauktos į sukčiavimą, susijusį su mobiliojo ryšio įrenginių pardavimu, yra tos, kurios perka iš tokių įrenginių didmenininko ir (arba) jam parduoda. Tačiau stambių ryšių operatorių, kurie telefonus galėtų pirkti iš gamintojo ir juos parduoti mažmeniniams klientams, atveju galimybės įsitraukti į plataus masto sukčiavimo grandinę yra labai ribotos.

Kai kuriose šalyse, kurios išankstinio apmokėjimo korteles apmokestina pardavimo taškuose, irgi pasitaikydavo karuselinio sukčiavimo atveju, susijusių su tokių kortelių didmeniniu tiekimu.

Šiuo metu vyrauja nuomonė, kad Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schemas prasme kitos rūšies teikiamos ryšių paslaugos, pavyzdžiui, duomenų perdavimo paslaugų, turinio, SMS ir nacionaliniu mastu teikiamos balso skambučių didmeninės paslaugos nekelia didelės rizikos, tačiau vis tiek reikia išlaikyti bendrą budrumą, kad būtų galima nustatyti bet kokius požymius, jog sukčiavimas smelkiasi ir į minėtas sritis.

Šiame priede daugiausia dėmesio skiriama rizikoms, susijusioms su didmeniniais balso skambučių paslaugų sandoriais.

Savokų apibrėžtys

Tarptautinių balso skambučių didmeninis pardavimas – tai balso paslaugų, kurios prasideda ir (arba) užbaigiamos keliose šalyse.

VoIP (Voice Over Internet Protocol; balso skambučių internetu protokolai) – tai technologija, kuri leidžia skambinti naudojant plačiąjuostę interneto prieigą, o ne įprastą (arba analoginę) telefono liniją.

Skambučio užbaigimas, kuris dar vadinamas balso skambučių užbaigimu – tai telefono skambučių iš vienos balso skambučių telefonu paslaugas teikiančios bendrovės, kuri dar vadinama ryšių tinklo savininku arba paslaugų teikėju, nukreipimas kitai. Siunčiantysis punktas – tai skambinančioji šalis, kuri inicijuoja skambutį.

Skambučio inicijavimas, kuris dar vadinamas balso skambučio inicijavimu, yra skambučių, kuriuos inicijavo siunčiančioji šalis, surinkimas telefono stotyje.

Paskirties šalis – tai šalis, į kurią nusiunčiamas skambutis.

Ryšių bendrovė – tai bendrovė, kuri teikia balso skambučių arba duomenų perdavimo paslaugas. Ryšių bendrovė gali būti bendrovės, kurios naudoja bevielę ryšį arba tradicines antžemines telefono linijas.

Perpardavėjas – tai ryšių bendrovė, kuri neturi nuosavo tinklo ir kuri perparduoda balso skambučių ar kitų rūšių srautą.

Dvišalė sutartis – tai sutartis, pagal kurią kiekviena jos šalis susitaria dėl srauto mainų su kita šalimi. Paprastai būna susitarimas dėl tam tikros apimties srauto mainų.

Koncentracija – tai praktika pasauliniu mastu teikti arba gauti skambučių užbaigimo paslaugas taikant vieną sujungimo sutartį su ryšių tinklo savininku.

Sujungimo sutartis – tai verslo sutartis, kurią ryšių bendrovės sudaro siekdamos sujungti savo tinklus ir vykdyti ryšių srauto mainus. Sujungimo sutartys sudaromos ir dėl viešųjų perjungiamųjų telefono tinklų sujungimo, ir dėl interneto paslaugų.

Perjungimas ryšių tinkle reiškia, kad yra perjungiklis – įrenginys, kuris įeinančius duomenis iš bet kokio įvesties prievado nukreipia į konkretų išvesties prievadą, kuris duomenis nukreips numatytosios paskirties kryptimi.

ABP – alternatyvi bankininkystės platforma – tai virtuali banko sąskaita, kuri veikia už reguliuojamo finansų sektoriaus ribų.

LCR – ekonomiškiausio skambučio kelio parinkimas – tai paprasta praktika, pagal kurią surandamas pigiausias skambučio kelias. Tai yra išeinančio ir įeinančio ryšių srauto analizavimas, parinkimas ir nukreipimas priklausomai nuo to, kuris kelias suteikia patį pigiausią tarifą.

Rinkos dalyviai

- 1 lygio balso skambučių paslaugų bendrovės – paprastai tai yra stambiausi, pripažinti ryšių tinklo savininkai, kurie turi nuosavą ir valdo nacionalinį bei tarptautinį tinklą (pavyzdžiui, „Vodafone“, „British Telecom Ltd“ ir „AT&T“).
- 2 lygio balso skambučių paslaugų bendrovės – paprastai tai yra maži žaidėjai, kurie veikia panašiai, kaip ir 1 lygio ryšių bendrovės, tačiau kai kuriais arba visais tinklo prieigos atvejais pasikliauja lygiaverčio tinklų sujungimo sutartimis.
- 3 lygio balso skambučių paslaugų bendrovės – tai balso skambučių paslaugų bendrovės, kurios neturi nuosavo tinklo, tačiau kurios iš kitų bendrovių perka ir parduoda srautą, nukreipdamos jį per nuosavą perjungimo įrangą.
- Ryšių reguliavimo institucijos, kaip antai „OFCOM“. Tačiau reikia atkreipti dėmesį į tai, kad ne visoms balso skambučių paslaugų bendrovėms keliamas reikalavimas turėti ryšių paslaugų teikimo licenciją. Tai priklauso nuo teikiamų paslaugų rūšies ir vietos, kurioje įsteigta įmonė.
- Vartotojai – tai faktiniai ryšio paslaugų naudotojai, kurie arba inicijuoja telefono skambutį, arba jį gauna.

Verslo modeliai

Tarptautinių balso skambučių didmeninė prekyba – tai labai konkurencinga rinka, kuriai žemos maržos nėra neįprastos. Tarifai paprastai nustatomi JAV doleriais už minutę ir yra tikimybė, kad jie kasdien arba netgi dar dažniau pasikeis. Kaina ir kokybė yra ypač stiprios šios rinkos varomosios jėgos. Visos ryšių bendrovės paprastai naudojami maršrutų lentelė, kuri nustatys ryšių bendrovę, kuriai turėtų būti nusiunčiamas tam tikras srautas. Dažniausiai bus nustatyta, kad srautas turi būti siunčiamas pigiausiu keliu, tačiau atsižvelgiama ir į kitus veiksnius, pavyzdžiui, ar yra sudaryta dvišalė sutartis, kuri ir turėtų lemti sprendimą dėl maršruto.

Tačiau siekdamas užtikrinti kokybę, ryšių bendrovės, o ypač – 1 lygio ryšių bendrovės, paprastai sieks srautą nukreipti per patį įmanomai tiesiausią kelią, nors tai reikštų ir didesnę kainą, pvz., jei Jungtinės karalystės nacionalinė ryšių bendrovė pageidautų srautą nukreipti į Afriką aukščiausios kokybės maršrutu, labai tikėtina, kad srautą nukreips tarptautinei ryšių bendrovei, pavyzdžiui, BICS arba

„iBasis“, kurios srautą tiesiogiai užbaigs atitinkamos JAV nacionalinės ryšių bendrovės tinkle. Esant tokiam scenarijui, galimybė, kad tokioje grandinėje atsiras Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimu grindžiama schema, yra labai ribota arba net neįmanoma. Priešingai, tuo atveju, jei kaina, o ne kokybė yra pagrindinė sandorio varomoji jėga, srautas, kurį inicijuoja mažmeniniai klientai, prieš pasiekdamas savo paskirties vietą, gali būti nukreipiamas per daugybę perpardavėjų. Tokiu atveju yra rizika, kad į tokią tiekimo grandinę įsitrauks nesąžiningos kompanijos.

Srautas iš vienos ryšių bendrovės kitai ryšių bendrovei nukreipiamas per kabelių ir perjungimo įrangos tinklą. Ryšių sektoriuje gali atsirasti daug ir įvairių rūšių sukčiavimo, pavyzdžiui, netikras atsiliepimas į skambutį ir su tarptautinių pajamų dalimi susijęs sukčiavimas. Siekdamas nustatyti tokį sukčiavimą ir netikrą srautą, kuris gali būti tokio sukčiavimo požymis, ryšių bendrovės taiko įvairius metodus. Tiekimo grandinės, kuriose pasitaiko Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schemos dažnai gali naudoti srautą, kuris yra arba gali pasirodyti esąs tikras.

Šiuo metu ryšių sektoriuje yra nemažai pripažintų Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo rizikos požymių, kurie pateikiami toliau. Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad pateikiamas sąrašas yra tik orientacinis galimos rizikos požymių sąrašas, kurį reikėtų naudoti nepamirštant ir bendro pobūdžio budrumą veiklos, kuri atrodo neįprasta arba nekomercinė, atžvilgiu. Įmonės turėtų imtis komercine prasme pagrįstų ir prieinamų veiksmų įvertinti, ar šalia dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo rizikos požymių, kurie buvo nustatyti atliekant procedūrą „Pažink savo klientą“, esama ir kitų toliau nurodytų signalų.

Tačiau labai svarbu suprasti, kad tikėtina, jog daugelis požymių atsiras įprastų ryšių bendrovių santykių fone. Svarbu įvertinti, ar pastebėtas rizikos požymis susijusiame kontekste yra komercine prasme pagrįstas. Ypač reikėtų būti atsargiems tais atvejais, kai pastebimi rizikos požymiai, susiję su naujais rinkos žaidėjais, su santykinai naujais žaidėjais arba su labiau pripažintomis įmonėmis, kurių savininkai per panašų laikotarpį pasikeitė, arba tais atvejais, kai pastebima daug prieštaravimų ir veiksmų.

Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo rizikos požymiai ryšių sektoriuje

- Kainodara arba kitos komercinės sąlygos, kurios atrodo neatitinkančios likusios rinkos sąlygų (**atrodo per daug gerai, kad būtų tiesa**), pvz., pokalbių minutės arba telefonai siūlomi parduoti žemesne nei rinkos kaina.
- Tiekėjams arba klientams mokami komisiniai ar kitokie dėkingumo mokesčiai.
- Yra įrodymų apie slapto susitarimo su tam tikrais tiekėjais nustatyti kainas taip, kad kiekviena tiekimo grandinės šalis gali gauti nedidelę maržą.
- Matyti, kad tiekimo grandinės yra organizuojamos pagal nurodymus, pvz., susitarimus sudaro nesusijusios įmonės arba nurodoma, kokioms sumoms jos turi viena kitai išrašyti sąskaitas-faktūras.
- Yra nekomercinio (pvz., prieštaraujančio konkurencijos taisyklėms) elgesio įrodymų.
- Siūlomos paskolos ar finansavimas arba prašoma paskolų ar finansavimo, kuris pasirodo esąs neįprastas arba nekomercinis.
- Ženklios nuolaidos arba nukrypimai nuo įprastų verčių.
- Pasikartojantys sandoriai ta pačia arba žemesne kaina ir nuolat esantis pelnas ta pačia kryptimi.
- „Karuselinė“ prekyba, kurios atveju tie patys didmeninės prekybos pajėgumai arba mobiliojo ryšio įrenginiai pakartotinai parduodami tarp tų pačių rinkos dalyvių su ta pačia marža arba yra kitų įrodymų, jog tos pačios atsargos perkamos arba parduodamos pakartotinai.
- Susitarimai dėl pajamų (pelno) pasidalijimo.
- Įvedami nebūtinai komerciniai veiksmai, paveikiantys pajamų apimtį.
- Nustatomas arba įtariama, kad yra kitos rūšies sukčiavimas.
- Tolygi prekyba visomis paros valandomis.
- Prašymas atlikti ofšorinį mokėjimą (neatitinka sutarties šalies vieta ir mokėjimo vieta).
- Prašymas atskirai išmokėti grynąsias ir PVM sumas.
- Mokėjimo data yra ankstesnė nei sąskaitos-faktūros išrašymo data.
- Prašymai suapvalinti mokėjimų sumas.
- Kitos neįprastos mokėjimo sąlygos.
- Mokėjimams skirtos banko sąskaitos savininkas ir sutarties šalis nėra tie patys subjektai.
- Nelaukti arba nepaaiškinami prekybos apimčių šuoliai.
- Neįprastai didelė srauto apimtis šaliai.
- Nepaaiškinamas arba neįprastas išlaidų, pajamų ir srauto (kiekio ir krypties) pasikeitimai.
- Greitai didėjančios prekybos apimtys su šalimi arba tam tikra kryptimi, kurioms nėra komercinio paaiškinimo.
- Pelnas už įprastų komercinių susitarimų ribų.
- Iš eilės einanti sąskaitų faktūrų numeracija vienam mokesčių mokėtojui.
- Viršytos prekybos ribinės apimtys.
- Prašymas taikyti trumpesnius nei įprasti mokėjimo laikotarpius.
- Srautas eina žiedu arba nepaisoma LCR principų.

10. 3-asis priedas. Informacinių pranešimų arba perspėjimų pavyzdžiai

10.1. Informacinis pranešimas

„Belastingdienst“

„Belastingdienst“, pašto dėžutė

Biuras

Adresas:

Rezidavimo vietos pašto kodas:

Pašto dėžutė:

Rezidavimo vietos pašto kodas:

www.belastingdienst.nl

Komanda

Tiesioginis tel.:

(088)

Dėl: (karuselinio) sukčiavimo PVM

Data:

Nurodymo numeris:

Įteikta:

Gerbiami ponai,

Jau daugelį metų Europos Sąjunga kenčia dėl Bendrijos viduje vykstančio sukčiavimo PVM (dar vadinama karuselinio sukčiavimu PVM), kuriam esant, nesąžiningas prekyautojas mokesčių įstaigai nemoka PVM, nors savo klientams taiko ir iš jų gauna PVM. Klientai pateikia PVM deklaracijas ir šį PVM susigrąžina, dėl ko galiausiai ES šalių biudžetai praranda dideles pajamas. Nepaisant griežtinamų ES taisyklių ir daugelio kovos su sukčiavimų priemonių kai kuriose valstybėse narėse, užkirsti kelią sukčiavimui ne visada būna įmanoma.

Nustatyta, kad šiuo metu stambaus masto karuselinis sukčiavimas PVM vyksta su prekėmis, įskaitant mobiliojo ryšio telefonus, planšetes, nešiojamus kompiuterius, žaidimų kompiuterius, vaizdo stebėjimo kameras (pvz., Go Pro), SDDs ir HDDs.

Prašome Jūsų pateikti visų savo tiekėjų ir pirkėjų, su kuriais prekiavote per paskutiniuosius 6 mėnesius, apžvalgą. Taip pat prašome, kad ateityje dar prieš pirmąjį sandorį pranešumėte apie visus naujus tiekėjus ir pirkėjus.

Vadovaujantis Bendrojo mokesčių įstatymo (toliau tekste – AWR) 47 ir 53 straipsniais, jūs privalote pateikti mokesčių inspektoriui (jo prašymu) duomenis ir informaciją apie trečiąsias šalis, o jų pateikimo būdą gali nustatyti pats mokesčių inspektorius (AWR 49 straipsnis).

Atkreipkite dėmesį

Būdamas verslininku, jūs privalote atsargiai rinktis savo tiekėjus ir klientus, kad taip užkirstumėte kelią jūsų įtraukimui į sukčiavimo, pavyzdžiui, sukčiavimo PVM schemas. Liuksemburge veikiantis Teisingumo teismas ir kitos teisėsaugos institucijos jau kelis kartus įtvirtino, jog tikimasi, kad prekyautojai dės visas įmanomas pastangas, kurių tikimasi iš jų, kad nebūtų įtraukti į grandines, kuriose grobstomas PVM. Jei nebūsime pakankamai atsargūs, rizikuosite tapti solidariai atsakingu už savo tiekėjo įsiskolinimą mokesčių įstaigai, kuris susidarė dėl tam tikrų prekių pateikimo (žr. toliau,

Valstybės mokesčių surinkimo įstatymo 42c straipsnį), arba rizikuosite netekti teisės atimti pirkimo PVM.

Tai, kad jūs imatės reikiamų atsargumo priemonių, gali būti (be kita ko) matoma iš žemiau nurodytų faktų:

- kaip jūs užmezgate ryšius su savo tiekėjais ir pirkėjais;
- nustatėte, jog jūsų kontaktiniai asmenys turi įgaliojimų atstovauti įmonėms;
- su tomis įmonėmis ir jų kontaktiniais asmenimis galite susisiekti per įprastus kanalus, pavyzdžiui, įmonės adresu, telefono numeriu (fiksuito ryšio) arba (atpažįstamu) el. pašto adresu;
- naujų ryšių atveju atliekamos išsamios „Pažink savo klientą“ procedūros ir to, kad įregistruojamos šios procedūros išvados;
- gaunate Prekybos rūmų išrašą, iš kurio galite matyti, su kokia įmone turite reikalų, ar įmonė sektoriuje aktyviai veikė, kiek laiko įmonė egzistuoja, ar pastaruoju metu nebuvo direktorių ar akcijų pasikeitimo, ar įmonėje yra įdarbinti darbuotojai, įmonės adreso detalės ir kt.;
- jūs žinote, kur tiekimo momentu yra prekės ir jūs turite galimybę faktiškai (fiziškai) disponuoti tomis prekėmis;
- jūs pats patikrinte tas prekes arba turite trečiąją šalį, kuri patikrintų siuntas;
- gabenant prekes būna apdraustos;
- jei prekės yra su defektais, tiekėjui galite pateikti pretenziją.

Šis dalykų sąrašas nėra išsamus – savo reikiamą atsargumą galite pademonstruoti ir kitais būdais.

1990 m. Valstybės mokesčių surinkimo įstatymas nuo 2002 m. sausio 1 d. papildytas 42c straipsniu. Šis straipsnis reglamentuoja verslininkų, gavusių tam tikras tiekiamas prekes ir žinojusių arba turėjusių žinoti, kad nebuvo (nebus) sumokėta visa su tokiais pateiktomis prekėmis mokėtino PVM suma, solidarią atsakomybę už su pateiktomis prekėmis mokėtino PVM sumokėjimą. Tokios tam tikros prekės gali būti laikomos didelę riziką keliančiomis prekėmis.¹¹

Be prekių, kurios priskirtos solidarios atsakomybės taikymo sričiai, yra ir kitos prekės, kurių atžvilgiu nustatyta, jog jomis dažnai prekiaujama grandinėse, kuriose vykdomas karuselinis sukčiavimas PVM. Pavyzdžiui, (brangieji) metalai, planšetės, nešiojami kompiuteriai, žaidimų kompiuteriai, vaizdo stebėjimo kameros, SSD ir HDD bei apyvartiniai taršos leidimai. Didelę riziką keliančios prekės nurodytos ir Olandijos mokesčių departamento interneto svetainės skyriuje apie karuselinį sukčiavimą, o verslininkai, prekiaujantys tokiais didelę riziką keliančiomis prekėmis turi būti ypač pasirengę pavojui dėl galimo įtraukimo į sukčiavimo PVM Bendrijos viduje schemą.

Jūs galite pasiteirauti Nyderlandų Mokesčių ir muitinės įstaigos, ar bendrovė, su kuria pageidaujate prekiauti, yra žinoma kaip verslininkas. Jei tai yra užsienyje įregistruota įmonė, ES interneto svetainėje¹² galite paieškoti informacijos, ar tos bendrovės PVM mokėtojo numeris yra galiojantis.

Be to, galite paprašyti, kad Nyderlandų Mokesčių ir muitinės įstaiga padėtų jums dėl atsargumo priemonių, kurių galėtumėte imtis pasirinkdami prekybos partnerius.

Jei jūs prekiaujate mobiliojo ryšio telefonais, kompiuteriniais lustais, planšetėmis, nešiojamais kompiuteriais ar žaidimų kompiuteriais, nuo 2013 m. balandžio 1 d. jūs privalote taikyti atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą, jei sąskaitos faktūros suma už vieno pateikimo vienos rūšies prekes yra 10 000 EUR arba didesnė (neskaitant PVM). Komercinė grandinė, kurioje vyksta sukčiavimas PVM Bendrijos viduje, dažnai turi vieną ar kelis tokius charakteringus požymius:

- prekyba gali būti susijusi su riziką keliančiomis prekėmis;
- prekyba gali būti susijusi su pardavimu į užsienį;
- į grandinę būna įtraukta daug bendrovių;

¹¹ 1990 m. valstybės mokesčių surinkimo įstatymo įgyvendinimo taisyklių 40 a straipsnis.

¹² ec.europa.eu/taxation_customs/vies/

- prekės parduodamos didelėmis apimtimis, sandorių vertė būna didelė ir kartais prekės siūlomos mažesne nei rinkos kaina. Toks reiškinys dažnai vadinamas lygiagrečia prekyba;
- gali būti prekiaujama verslui nebūdingomis prekėmis;
- dažnai keičiasi grandinės tiekėjai ir pirkėjai, dažnai įtraukiamos naujos bendrovės arba iš naujo veiklą pradėjusios bendrovės ar bendrovės su naujais vadovais (akcininkais);
- kiti nustato, iš ko galėtumėte (turėtumėte) pirkti prekes arba kam galėtumėte (turėtumėte) jas tiekti. Tie „kiti“ gali būti jūsų tiekėjas ar pirkėjas arba tarpininkas;
- gali būti, kad prekybos cirkuliacijos laipsnis labai aukštas; pirktos prekės paprastai perparduodamos nedelsiant ir nelaikant atsargų; kartais tiekėjai netgi nurodo, kam prekes galima perparduoti;
- dažnai būna mokėjimai grynais ir daliniai mokėjimai, taip pat būna, kad mokėjimai atliekami asmenims, kurie nėra tiekėjai;
- prekės dažnai sandėliuojamos krovinių gabenimo įmonėse arba transporto bendrovėse ir nėra pristatomos prekiautojų įmonės adresu;
- tiekiamos siuntos būna <10 000 EUR apimties, greitai vienas po kito atliekami keli panašūs pateikimai.

Jei įtariate, kad esate ne savo noru įtrauktas į sukčiavimo PVM bendrijos viduje schemą, apie tai galite pranešti per „Belasting Telefoon“ (mokesčių informacinę liniją), kuri nurodyta mokesčių departamento interneto svetainėje.¹³ Jei turite kokių nors klausimų arba jums kyla kokių nors abejonių, kreipkitės į toliau šiame laiške nurodytą pareigūną. Tokiu būdu būtų galima užkirsti kelią sukčiavimui arba labai anksti jį nustatyti ir imtis priemonių jo atžvilgiu.

Pagarbiai

„Belastingdienst“/.....

¹³ www.belastingdienst.nl

10.2. Informacinis pranešimas (2)

Tel.:

El. paštas:

Data:

www.hmrc.gov.uk

Gerbiama (-s) ponija (-e),

Rašome jums norėdami pranešti, kad mūsų manymu, siekdami grobstyti PVM ir tuo tikslu taikydami Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schemą, sukčiai bando prasiskverbti į teisėtą metalų rinką.

Šiuo metu dirbame su daugeliu šio sektoriaus įmonių, siekdami pagerinti supratimą apie Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schemą (žr. A priedą). Tokių prekybos metalais sektoriuje veikiančių įmonių bendradarbiavimas ir budrumas labai daug padės užkertant kelią galimam sukčiavimui. Atsižvelgdamas į padidėjusį rizikos laipsnį, prašome Jūsų padėti pagerinti jūsų įmonės darbuotojų supratimą apie kylančią grėsmę.

Mes labai vertiname tai, jei jūs jau esate įdiegę bendrovės masto valdymo kontrolės priemones, kurios aprėpia rizikos patikrinimus dirbant su klientais arba tiekėjais. Tačiau gali būti, kad atsižvelgę į atsinaujinusių grėsmę, jūs norėsite atnaujinti dabartinius procesus ir, jei būtina, atnaujinti atitikties užtikrinimo, kovos su pinigų plovimu ir rizikos valdymo sistemas. Kaip žinote, bet kokia įmonė, kuri žinojo ar turėjo žinoti, kad jos sandoriai buvo susiję su sukčiavimu, gali prarasti teisę susigrąžinti susijusius pirkimo mokesčius, todėl padariniai gali būti labai reikšmingi.

Gali būti, kad taikydami rizikos valdymo procesą, manysite, jog būtų tinkama patikrinti savo sandorių šalių PVM mokėtojų duomenis. Kaip tai atlikti, išsamiau paaiškinta B priede. Gali būti, kad tuo tikslu reikės susirinkti daugiau informacijos ir dokumentų apie savo klientus bei tiekėjus nei rinkote anksčiau. Neabejojame, kad Jūs suprantate, jog mes negalime jums nei išduoti leidimo, nei patarti, ar verta prekiauti su tam tikromis šalimis. Komerciniai sprendimai tokiais klausimais visada yra jūsų įmonės reikalas.

Apie bet kokią įtartina veiklą, susijusią su sukčiavimu PVM, jūs galite pranešti Didžiosios Britanijos Jos Didenybės Vidaus mokesčių ir muitų tarnybai (HMRC) internetu arba paskambinę į visą parą veikiančią Muitinės specialiąją liniją telefonu 0800 585 000.

Pagarbiai

Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schema

Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo PVM schema yra labai gerai žinoma ir itin pelninga nusikalstama veikla. Ji tipiška būna susijusi su „didelės vertės mažų apimčių“ prekėmis, kurios be PVM importuojamos iš ES valstybių narių. Paskui tokios prekės parduodamos Jungtinėje Karalystėje apmokestinant PVM, o po to importuotojas dingsta nesumokėdamas mokėtinų mokesčių. Pirminė Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schema pakito ir be anksčiau minėtų prekių rūšių persikėlė į nematerialių prekių ir paslaugų sritį. (Nors Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schema tapo plačiai žinoma, labai svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad paslaugų atžvilgiu tas pats sukčiavimas gali būti vykdomas paslaugų, kurios teikiamos ne iš ES valstybių narių, forma. Taip yra todėl, kad PVM taisyklės paslaugoms iš užsienio šalių skiriasi nuo prekių tiekimui taikomų taisyklių).

Žemiau pateikiame kaip gali veikti Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schema pavyzdžiai, į kuriuos reikėtų atsižvelgti, atliekant patikrinimus „Pažink savo klientą“:

- naujai įsteigtos arba neseniai įregistruotos bendrovės, kurios neturi nei finansinės, nei prekybos istorijos;
- asmenys, kurie užsiima didmenine prekyba prekėmis, kurios yra didelės vertės ir mažos apimtys, pavyzdžiui, vertėsi kompiuterių dalių ir mobiliojo ryšio telefonų prekyba iki 2007 m. birželio mėn. t. y. prieš įvedant jiems atvirkštinį apmokestinimą ir / arba kurie vertėsi prekyba anglies dioksido kreditais iki 2009 m. liepos mėn. t. y. prieš pradėdami jiems taikyti nulinį tarifą;
- žinomos bendrovės, kurias neseniai įsigijo nauji savininkai, anksčiau užsiėmę prekyba metalų sektoriuje;
- naujos bendrovės, kurių vadovai yra asmenys, apie prekybą metalų sektoriuje turintys mažai žinių ir patirties;
- bendrovės, kurių verslo modeliai nėra tinkami prekybai metalais arba su ja suderinami;
- bendrovės, kurios atlieka plataus masto tyrimus apie PVM reikšmę prekybai metalų sektoriuje;
- nepaaiškinami prekybos metalais apimčių ir verčių padidėjimai;
- neįprastai aktyvi prekyba ar susitarimai, kurie neatitinka įprastos rinkos elgsenos;
- subjektai, prekiaujantys iš trumpam išsinuomotų patalpų.

Jei jūs nustatytumėte kuri nors iš minėtų sukčiavimo požymių, prieš sudarydami sandorį, turėtumėte apsvarstyti galimą finansinę riziką ir pavojų jūsų įmonės reputacijai.

HMRC kontaktiniai duomenys

Dėl išsamesnės informacijos apie grėsmę metalų sektoriui kreipkitės į savo klientų aptarnavimo vadybininką arba kreipkitės į HMRC ryšių su klientais koordinatorius.

Tuo atveju, jei nustatėte galimo sukčiavimo atvejį, praneškite skambindami Muitinei specialiaja linija telefonu 0800 59 5000 arba prisijungę prie HMRC interneto svetainės adresu <https://www.hmrc.gov.uk/customs-hotline/>

Jei negalėtumėte prisijungti prie interneto svetainės, rašykite į Muitinės specialiąją liniją tokiais adresais:

HM Revenue & Customs

Freepost NAT22785

CARDIFF

CF14 5GX

arba

El. paštu: customs.hotline@hmrc.gsi.gov.uk

10.3. Įspėjamasis laiškas

„Belastingdienst“

„Belastingdienst“, pašto dėžutė

Biuras

Adresas:

Rezidavimo vietos pašto kodas:

Pašto dėžutė:

Rezidavimo vietos pašto kodas:

www.belastingdienst.nl

Komanda

Tiesioginis tel.:

(088)

Dėl: (karuselinio) sukčiavimo PVM

Data:

Nurodymo numeris:

Įteikta:

Gerbiama (-s) pone (ponia),

Pranešame, kad mūsų tyrimo rezultatai rodo, jog jūs pirkote prekes iš (susijusio tiekėjo pavadinimas). Atsižvelgus į aplinkybes, kyla įtarimas, kad šiomis prekėmis prekiaujama grandinėje, kurios mažiausiai viena šalis nevykdo jai nustatytų PVM prievolių ir kurioje vykdomas (karuselinis) sukčiavimas PVM Bendrijos viduje.

Prašome Jūsų pateikti visų savo tiekėjų ir pirkėjų, su kuriais prekiaavote per paskutiniuosius 6 mėnesius, apžvalgą.

Taip pat prašome, kad ateityje prieš sudarydami pirmąjį sandorį praneštumėte apie visus naujus tiekėjus ir pirkėjus.

Vadovaujantis Bendrojo mokesčių įstatymo (toliau tekste – AWR) 47 ir 53 straipsniais, jūs privalote pateikti mokesčių inspektoriui (jo prašymu) duomenis ir informaciją apie trečiąsias šalis, o jų pateikimo būdą gali nustatyti pats mokesčių inspektorius (AWR 49 straipsnis).

Atkreipkite dėmesį

Būdamas verslininkas, Jūs privalote atsargiai rinktis savo tiekėjus ir klientus, kad taip užkirstumėte kelią jūsų įtraukimui į sukčiavimo PVM schemas. Liuksemburge veikiantis Teisingumo teismas ir kitos teisėsaugos institucijos jau kelis kartus įtvirtino, jog tikimasi, kad prekiautojai dės visas įmanomas pastangas, kad nebūtų įtraukti į grandines, kuriose grobstomas PVM. Jei nebūsate pakankamai atsargus, rizikuosite tapti solidariai atsakingas už savo tiekėjo išsiskolinimą mokesčių įstaigai, kuris susidarė dėl tam tikrų prekių pateikimo (žr. toliau, Valstybės mokesčių surinkimo įstatymo 42c straipsnį), arba rizikuosite netekti teisės atimti pirkimo PVM.

Tai, kad jūs imatės reikiamų atsargumo priemonių, gali būti (be kita ko) matoma iš žemiau nurodytų faktų:

- kaip jūs užmezgate ryšius su savo tiekėjais ir pirkėjais;
- nustatėte, kad jūsų kontaktiniai asmenys turi įgaliojimą atstovauti įmonėms;

- su tomis įmonėmis ir jų kontaktiniais asmenimis galite susisiekti per įprastus kanalus, pavyzdžiui, įmonės adresu, telefono numeriu (fiksuito ryšio) arba (atpažįstamu) el. pašto adresu;
- naujų ryšių atveju atliekamos išsamios „Pažink savo klientą“ procedūros ir to, kad įregistruojamos šios procedūros išvados;
- gaunate Prekybos rūmų išrašą, iš kurio galite matyti, su kokia įmone turite reikalų, ar įmonė sektoriuje aktyviai veikė, kiek laiko įmonė egzistuoja, ar pastaruoju metu nebuvo direktorių ar akcijų pasikeitimo, ar įmonėje yra įdarbinti darbuotojai, įmonės adreso detalės ir kt.;
- jūs žinote, kur tiekimo momentu yra prekės ir jūs turite galimybę faktiškai (fiziškai) disponuoti tomis prekėmis;
- jūs pats patikrinte tas prekes arba turite trečiąją šalį, kuri patikrintų siuntas;
- gabenant prekės būna apdraustos;
- jei prekės yra su defektais, tiekėjui galite pateikti pretenziją.

Šis dalykų sąrašas nėra išsamus – savo reikiamą atsargumą galite pademonstruoti ir kitais būdais.

1990 m. Valstybės mokesčių surinkimo įstatymas nuo 2002 m. sausio 1 d. papildytas 42c straipsniu. Šis straipsnis reglamentuoja verslininkų, gavusių tam tikras tiekiamas prekes ir žinojusių arba turėjusių žinoti, kad nebuvo (nebus) sumokėta visa su tokiais pateiktomis prekėmis mokėtino PVM suma, solidarią atsakomybę už su pateiktomis prekėmis mokėtino PVM sumokėjimą. Tokios tam tikros prekės gali būti laikomos didelę riziką keliančiomis prekėmis.¹⁴

Be prekių, kurios priskirtos solidarios atsakomybės taikymo sričiai, yra ir kitos prekės, kurių atžvilgiu nustatyta, jog jomis dažnai prekiaujama grandinėse, kuriose vykdomas karuselinis sukčiavimas PVM. Pavyzdžiui, (brangieji) metalai, planšetės, nešiojami kompiuteriai, žaidimų kompiuteriai, vaizdo stebėjimo kameros, SSD ir HDD bei apyvartiniai taršos leidimai. Didelę riziką keliančios prekės nurodytos ir Olandijos mokesčių departamento interneto svetainės skyriuje apie karuselinį sukčiavimą, verslininkai, prekiaujantys tokiais didelę riziką keliančiomis prekėmis turi būti **ypač** pasirengę pavojui, kad bus įtraukti į sukčiavimo PVM Bendrijos viduje schemą.

Jūs galite pasiteirauti Nyderlandų Mokesčių ir muitinės įstaigos, ar bendrovė, su kuria pageidaujate prekiauti, yra žinoma kaip verslininkas. Jei tai yra užsienyje įregistruota įmonė, ES interneto svetainėje¹⁵ galite paieškoti informacijos, ar tos bendrovės PVM mokėtojo numeris yra galiojantis. Be to, galite paprašyti, kad Nyderlandų Mokesčių ir muitinės įstaiga padėtų jums dėl atsargumo priemonių, kurių galėtumėte imtis pasirinkdami prekybos partnerius.

Jei jūs prekiaujate mobiliojo ryšio telefonais, kompiuteriniais lustais, planšetėmis, nešiojamais kompiuteriais ar žaidimų kompiuteriais, nuo 2013 m. balandžio 1 d. jūs privalote taikyti atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą, jei sąskaitos faktūros suma už vieno pateikimo vienos rūšies prekes yra 10 000 EUR arba daugiau (neskaitant PVM).

Komercinė grandinė, kurioje vyksta sukčiavimas PVM Bendrijos viduje, dažnai turi vieną ar kelis tokius charakteringus požymius:

- prekyba gali būti susijusi su riziką keliančiomis prekėmis;
- prekyba gali būti susijusi su pardavimu į užsienį;
- į grandinę būna įtraukta daug bendrovių;
- prekės parduodamos didelėmis apimtimis, sandorių vertė būna didelė ir kartais prekės siūlomos mažesne nei rinkos kaina. Toks reiškinys dažnai vadinamas lygiagrečia prekyba;
- gali būti prekiaujama verslui nebūdingomis prekėmis;
- dažnai keičiasi grandinės tiekėjai ir pirkėjai, dažnai įtraukiamos naujos bendrovės arba iš naujo veiklą pradėjusios bendrovės ar bendrovės su naujais vadovais (akcininkais);

¹⁴ 1990 m. Valstybės mokesčių surinkimo įstatymo įgyvendinimo taisyklių 40 a straipsnis.

¹⁵ ec.europa.eu/taxation_customs/vies/

- kiti nustato, iš ko galėtumėte (turėtumėte) pirkti prekių arba kam galėtumėte (turėtumėte) jų tiekti. Tie „kiti“ gali būti jūsų tiekėjas ar pirkėjas arba tarpininkas;
- gali būti, kad prekybos cirkuliacijos laipsnis labai aukštas; pirktos prekės paprastai perparduodamos nedelsiant ir nelaikant atsargų; kartais tiekėjai netgi nurodo, kam prekes galima perparduoti;
- dažnai būna mokėjimų grynaisiais pinigais ir dalinių mokėjimų, taip pat būna, kad mokėjimai atliekami asmenims, kurie nėra tiekėjai;
- prekės dažnai sandėliuojamos krovinių gabenimo įmonėse arba transporto bendrovėse ir nėra pristatomos prekiautojų įmonės adresu;
- tiekiamos siuntos būna <10 000 EUR apimties, greitai vienas po kito atliekami keli panašūs pateikimai.

Jei įtariate, kad esate ne savo noru įtrauktas į sukčiavimo PVM bendrijos viduje schemą, apie tai galite pranešti per „Belasting Telefoon“ (mokesčių informacinę liniją), kuri nurodyta mokesčių departamento interneto svetainėje.¹⁶ Jei turite kokių nors klausimų arba jums kyla kokių nors abejonių, kreipkitės į toliau šiame laiške nurodytą pareigūną. Tokiu būdu tada būtų galima užkirsti kelią sukčiavimui arba labai anksti jį nustatyti ir jo atžvilgiu imtis priemonių.

Pagarbiai

„Belastingdienst“/.....

¹⁶ www.belastingdienst.nl

10.4. Perspėjimas (2)

FAO direktoriui

Tel.:

Faksas:

www.hmrc.gov.uk

Data:

Mūsų nurodymo numeris:

Jūsų nurodymo numeris

Dėl mokesčių nuostolių, susijusių su jūsų pardavimais įmonei „XXX Ltd“ PVM laikotarpiu xx/xx

Gerb. pone,

HMRC atliko sandorių grandinių, kurios galėtų būti susijusios su Bendrijos dingusio PVM mokėtojo sukčiavimo schema, tyrimą. Iš tyrimo rezultatų sužinojome, kad jūsų pristatytos prekės įmonei „XXX Ltd“ (mėnesio pavadinimas) sandorių grandinės, kuri veda prie kito ES valstybėje narėje esančio apmokestinamo asmens, kuris nevykdė savo mokesčių prievolių po to, kai jūsų bendrovė sandorių grandinėje atliko prekių tiekimą minėtai įmonei.

Vis dėlto turime atkreipti dėmesį į tai, kad siekiant surinkti papildomus patvirtinančius dokumentinius įrodymus, toliau atliekami su minėtu (-ais) laikotarpiu (-iais) susiję patikrinimai.

Nustatyta, kad toliau išvardytos jūsų pardavimo sąskaitos faktūros yra susijusios su mokesčių vengimu:

Sąskaita faktūra	Data	Gamintojas	Modelis	Kiekis	Vieneto kaina	Iš viso

Jūs turėtumėte žinoti apie tokius Europos Sąjungos Teisingumo teismo (ESTT) sprendimus [*Išbraukti straipsnius, kurie netaikomi. Įsitikinkite, kad nesiremiate Kittel principu, jei prekiautojas neprašo susigrąžinti pirkimo PVM (pvz., jei taikomas atvirkštinis apmokestinimas)*]

- Prašymas susigrąžinti pirkimo PVM turėtų būti atmestas, jei asmuo, prašantis susigrąžinti pirkimo PVM, žinojo arba turėjo žinoti, kad jo sandoris buvo susijęs su nesąžiningu vengimu sumokėti PVM. Šį principą, kuris žinomas kaip *Kittel* principas, išaiškino ir jam pritarė Jungtinės Karalystės Apeliacinis teismas ir jis neapsiriboja tik tuo, kad yra siejamas su Jungtinėje Karalystėje vykdomu sukčiavimu.
- Nulinis tarifas prekėms, kurios tiekiamos Bendrijos viduje, turėtų būti netaikomas, jei apmokestinamas asmuo neįvykdė su įrodymu susijusių prievolių, arba jei apmokestinamas asmuo žinojo arba turėjo žinoti, kad jo sandoris buvo kliento vykdomo mokesčio sukčiavimo

dalis, ir kad jis nesiėmė visų deramų veiksmų, kad užkirstų kelią savo dalyvavimui tokioje sukčiavimo schemoje. Tai principas, kuris žinomas kaip *Mescek* principas.

- ESTT sprendimas *Italmoda* byloje nurodė, jog apmokestinamas asmuo, kuris žinojo arba turėjo žinoti apie tai, kad sandoris, kuriuo jis rėmėsi norėdamas pasinaudoti savo teisėmis atimti PVM, netaikyti PVM arba susigrąžinti PVM, buvo prekių tiekimo grandinės, susijusios su nesąžiningu vengimu sumokėti PVM, dalis, gali netekti galimybės naudotis tomis teisėmis, nepriklausomai nuo to, kad vengimas mokėti mokesčius buvo kitoje valstybėje narėje, o ne toje, kurioje siekta pasinaudoti minėtomis teisėmis.

Tai, kad buvo išsiųstas šis laiškas, neapriboja HMRC teisės priimti sprendimą ateityje imtis bet kokių veiksmų, susijusių su jūsų teise susigrąžinti sumokėtą PVM ir (arba) taikyti nulinį tarifą minėtiems sandoriams. [*Išbraukite šakinį apie PVM susigrąžinimą, jei prekiautojas neprašė susigrąžinti pirkimo PVM už įsigytas prekes*].

Jums reiktų patiems įsitikinti, kad turite reikalingų įrodymų pagrįsti nulinio tarifo taikymą prekėms, kurios buvo tiekiamos klientams į užsienį, ir kad ėmėtės visų deramų priemonių užtikrinti, jog jūsų bendrovės sandoriai neįtraukia jūsų į sandorius, susijusius su nesąžiningu prievolės sumokėti PVM apėjimu.

Jūs turėtumėte patys įsitikinti, kad atlikote pakankamą nuodugną patikrinimą, kuris būtų proporcingas suvokiamai rizikai, tam, kad įsitikintumėte, jog jūsų tiekėjai ir klientai bei pagrindinės sandorių grandinės yra sąžiningos.

Jūsų pareiga – nustatyti, kokius patikrinimus reikia atlikti, ir ar atsižvelgus į tokių patikrinimų rezultatus, tapti tokių sandorių šalimi. Patikrinimų, kuriuos galbūt norėtumėte atlikti, pavyzdžiai pateikti pranešimo Nr. 726 6 straipsnyje (pridedama).

Informuojame, kad šio laiško išsiuntimas HMRC teisės atlikti bet kokių kitų Jūsų sandorių, galėjusių būti sandorių grandinės, kurioje buvo nesumokėtas PVM, tyrimus.

Iškilus klausimams prašome kreiptis.

Pagarbiai